

**Przedmiotowy zakres oceniania z historii i WOS
w klasie VII i VIII**

PROPONOWANE FORMY KONTROLI ORAZ METODY OCENY OSIĄGNIĘĆ UCZNIÓW

Forma kontroli to typ zewnętrznej organizacji procesu sprawdzania postępów ucznia lub rezultatów jego pracy. Można wymienić następujące rodzaje form kontroli: a) ze względu na ich organizację: - indywidualne (głównie odpytywanie), - frontalne (sprawdziany pisemne), - kondensacyjne (klasa wykonuje zadania pisemne, a w tym czasie kilku uczniów jest odpytywanych); b) ze względu na ich miejsce w procesie dydaktycznym: - bieżące (odbywające się na każdej lekcji), - sporadyczne. Uczeń VIII klasy szkoły podstawowej wymaga regularnego odpytywania lub stosowania innej formy sprawdzania wiedzy, ponieważ trudno jest mu opanować duże partie materiału. Dlatego na tym etapie edukacyjnym należy pamiętać, aby kontrola przebiegała w sposób systematyczny. Przy wykorzystywaniu różnych form kontroli warto zadbać o indywidualizację nauczania – zbyt trudne lub zbyt łatwe zadania mogą zniechęcać ucznia. Kontrola i ocena jego osiągnięć musi ponadto dotyczyć zagadnień omawianych na lekcji i obejmować nie tylko wiedzę, lecz także umiejętności, stopień rozumienia procesów i zjawisk historycznych oraz zdolność myślenia przyczynowo-skutkowego. Wśród metod kontroli osiągnięć ucznia można wskazać: - odpowiedź ustną (np. rozmowa nauczyciela z uczniem, swobodne wypowiedzi uczniów, podsumowanie przez ucznia fragmentu lub całej lekcji, dyskusja w klasie), - kontrolę pisemną (np. rozprawka, sprawdzian pisemny, test sprawdzający wiadomości i umiejętności, portfolio), - pracę z książką (uczeń analizuje zawarte w publikacjach teksty, mapy, infografiki, tworzy schematy, wykresy, tabele, ilustracje), - kontrolę graficzną (uczeń przedstawia graficznie przebieg procesów – tworzy schematy, wykresy czy szkice i równocześnie je omawia), - referaty i odczyty na forum klasy lub szkoły. Obowiązkiem każdego nauczyciela jest zapoznanie młodzieży z systemem oceniania na początku roku szkolnego. Uczniowie muszą wiedzieć, czego będzie dotyczyć kontrola i w jaki sposób zostanie przeprowadzona. Konstruując system oceniania, trzeba pamiętać o składowych oceny – wiedzy i umiejętnościach. W przypadku przedmiotów społecznych należy także zwrócić uwagę na duże znaczenie aspektu wychowawczego. Nauka historii i WOS powinna dotyczyć takich kwestii, jak wartości, patriotyzm oraz odpowiedzialność za losy narodu i państwa.

Umiejętności ucznia można pogrupować w następujący sposób:

- umiejętność publicznych wystąpień (np. na forum klasy lub szkoły),
- umiejętność pracy w grupie,
- aktywność na lekcji.

Proponuje się sprawdzenie umiejętności publicznych wystąpień ucznia poprzez ocenę jej następujących elementów:

- a) umiejętność wyjaśniania i kojarzenia faktów: - logiczne kojarzenie faktów i właściwe objaśnianie zagadnień, - wysnuwanie właściwych wniosków, formułowanie ocen w poprawny sposób, - wyrażanie własnej opinii na dany temat, - uzasadnianie i obrona swojego zdania;
- b) styl wypowiedzi: - posługiwanie się pełnymi i zrozumiałymi zdaniami, - bogate słownictwo, - brak błędów językowych i składniowych, - artykułowanie słów odpowiednio głośno, wyraźnie i we właściwym tempie, - wypowiedzianie się w sposób płynny, - mówienie z zaangażowaniem;
- c) styl wystąpienia: - brak nadmiernej ekspresji i gestykulacji, - przyjmowanie odpowiedniej postawy ciała, - współgranie mimiki i gestów ucznia ze stopniem jego zaangażowania w wypowiedź.

Proponuje się sprawdzenie umiejętności pracy w grupie poprzez ocenę jej następujących elementów:

- a) podział zadań: - członkowie zespołu równomiernie dzielą się pracą, - każdy uczeń, choćby w minimalnym stopniu, uczestniczy w realizacji zadania wykonywanego przez drużynę;
- b) podejmowanie decyzji: - każda osoba ma prawo głosu, - opinie wszystkich członków grupy są równoprawne i uwzględniane w podejmowaniu decyzji końcowej, - mało aktywni uczniowie są zachęcani do wypowiedzi przez pozostałe osoby;
- c) stopień zgodnego współdziałania w grupie: - umiejętność skutecznego rozwiązywania konfliktów, - wzajemne wysłuchiwanie swoich argumentów przez osoby z danej drużyny, - zachowywanie podstawowych zasad kultury, nawet w czasie sporów;
- d) postawa podczas pracy: - grupa jest skupiona na zadaniu, które ma wykonać, - wszyscy uczniowie należący do zespołu są zaangażowani w osiągnięcie wspólnego celu, - osoby wchodzące w skład drużyny dbają o dobrą jakość rezultatów pracy.

Proponuje się sprawdzenie stopnia aktywności ucznia w czasie lekcji poprzez ocenę:

- a) częstotliwości zgłaszania się do odpowiedzi na zadane przez nauczyciela pytania lub w wypadku wykonywania zadania pisemnego;
- b) stosunku ucznia do poruszanej tematyki: - w ogóle nie interesuje się tematem, - biernie uczestniczy w lekcji – jest przede wszystkim obserwatorem, czyli wie, czego dotyczy temat, ale uaktywnia się tylko na wyraźne polecenie nauczyciela, - aktywnie uczestniczy – sam, nie będąc zachęcany przez nauczyciela, wykazuje inicjatywę – zadaje pytania, zabiera głos, dyskutuje;
- c) wykazywania się ponadprogramową wiedzą i dociekliwością (np. przynoszenie na lekcje materiałów pomocniczych).

Po cyklu zajęć (pierwszym semestrze lub na zakończenie roku szkolnego) nauczyciel oceniając wiedzę i umiejętności ucznia, wykorzystuje kryteria oceniania odnoszące się do sześciostopniowej skali ocen:

Stopień celujący (6)

Uczeń wykazuje się wiedzą i umiejętnościami na stopień bardzo dobry, ale ponadto dysponuje wiedzą wykraczającą poza treści obowiązkowe. Osiąga sukcesy w konkursach szkolnych i pozaszkolnych (np. w olimpiadach historycznych). Bierze czynny udział w życiu szkoły, wykazuje się aktywną i prospołeczną postawą, np. pomagając słabszym koleżankom i kolegom w nauce.

Stopień bardzo dobry (5)

Uczeń samodzielnie wyjaśnia najważniejsze terminy i zagadnienia, a także prezentuje wątki poboczne omówionych tematów - opanował więc pełen zakres wiedzy i umiejętności przewidzianych w danej klasie. Logicznie kojarzy fakty. Formułuje własne opinie i wnioski oraz potrafi przekonująco uzasadnić swoje zdanie. Posługuje się bogatym i poprawnym językiem, słowa artykułuje w sposób wyraźny. Dbą o styl wystąpienia. Aktywnie współpracuje z grupą, zachęca inne osoby do aktywności oraz troszczy się o dobrą jakość efektów pracy drużyny. Wykazuje inicjatywę, nie będąc zachęcany przez nauczyciela. Bierze aktywny udział w życiu klasy.

Stopień dobry (4)

Uczeń samodzielnie wyjaśnia najważniejsze terminy i zagadnienia oraz wykonuje zadania złożone. Potrafi kojarzyć fakty, formułować własne opinie i wnioski. Dbą o styl wystąpienia.

Z zaangażowaniem pracuje w grupie i zachęca inne osoby do aktywności. Często sam zgłasza się do odpowiedzi.

Stopień dostateczny (3)

Uczeń potrafi z pomocą nauczyciela wyjaśnić najważniejsze terminy i zagadnienia oraz wykonać typowe zadania o średnim stopniu trudności. Potrafi kojarzyć niektóre fakty. Nie popełnia zbyt często błędów składniowych ani językowych. Aktywnie współpracuje z grupą, czasami sam zgłasza się do odpowiedzi.

Stopień dopuszczający (2) Uczeń potrafi z pomocą nauczyciela wyjaśnić niektóre z terminów i zagadnień omówionych na lekcjach oraz wykonać najprostsze zadania. Nie potrafi kojarzyć faktów. Posługuje się ubogim słownictwem. Popełnia liczne błędy językowe i składniowe. Nie unika współpracy z grupą, ale nie wykazuje się własną inicjatywą. Uaktywnia się tylko na wyraźne polecenie nauczyciela.

Stopień niedostateczny (1) Uczeń nie potrafi wyjaśnić najważniejszych terminów ani zagadnień omówionych na lekcjach, nie jest w stanie wykonać najprostszyc zadań, nawet z pomocą nauczyciela. Nie interesuje się tematyką zajęć oraz nie współpracuje z grupą.

Kryteria ocen z WOS

Stopień niedostateczny (1) Uczeń nie potrafi wyjaśnić najważniejszych terminów i zagadnień omówionych na lekcjach, nie jest w stanie wykonać najprostszych zadań nawet z pomocą nauczyciela. Nie interesuje się tematyką zajęć oraz nie współpracuje z grupą.

Stopień dopuszczający (2) Uczeń potrafi przy pomocy nauczyciela wyjaśnić niektóre z terminów i zagadnień omówionych na lekcjach oraz wykonać najprostsze zadania. Nie potrafi kojarzyć zagadnień. Posługuje się ubogim słownictwem. Pełnia liczne błędy językowe i składniowe. Nie unika współpracy z grupą, ale i nie wykazuje w tym własnej inicjatywy. Uaktywnia się tylko na wyraźne polecenie nauczyciela.

Stopień dostateczny (3) Uczeń potrafi z pomocą nauczyciela wyjaśnić najważniejsze terminy i zagadnienia oraz wykonać typowe zadania o średnim stopniu trudności. Umie kojarzyć niektóre zagadnienia. Nie popełnia zbyt często błędów składniowych i językowych. Aktywnie współpracuje z grupą, czasami sam zgłasza się do odpowiedzi.

Stopień dobry (4) Uczeń samodzielnie wyjaśnia najważniejsze terminy i zagadnienia, wykonując zadania złożone. Potrafi kojarzyć fakty, formułować własne opinie i wnioski. Dbą o styl wystąpienia. Aktywnie współpracuje z grupą i zachęca innych do aktywności. Często sam zgłasza się do odpowiedzi.

Stopień bardzo dobry (5) Uczeń samodzielnie wyjaśnia najważniejsze pojęcia i zagadnienia, a także wątki poboczne omówionych tematów lekcyjnych – opanował pełen zakres wiedzy i umiejętności przewidzianych programem. Logicznie kojarzy fakty. Formułuje własne opinie i wnioski oraz potrafi przekonująco uzasadnić swoje zdanie. Posługuje się bogatym i poprawnym językiem, słowa artykułuje w sposób płynny i wyraźny. Troszczy się o styl wystąpienia. Aktywnie współpracuje z grupą, zachęca innych do aktywności i dba o dobrą jakość efektów pracy grupy. Wykazuje inicjatywę, nie będąc zachęcany przez nauczyciela. Bierze aktywny udział w życiu klasy.

Stopień celujący (6) Uczeń wykazuje się wiedzą i umiejętnościami na stopień bardzo dobry, ale ponadto dysponuje wiedzą wykraczającą poza materiał obowiązkowy. Osiąga sukcesy w konkursach szkolnych i pozaszkolnych (np. olimpiadach z wiedzy o społeczeństwie). Bierze czynny udział w życiu szkoły, wykazuje się aktywną i prospołeczną postawą, np. pomaga słabszym uczniom w nauce.

